

Harangszó

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2012. FEBRUÁR XXIII. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

Hogyan kezelte Jézus a vitás helyzeteket?

Az országot most eléggé lebénítja az a sok-sok konfliktus, ami az emberek között van. Jó lenne egy kicsit elgondolkodnunk azon, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus hogyan kezelte a konfliktusokat. S ennek fényében a mi családi, munkahelyi, de akár nagyobb közösségek közti konfliktusainkat hogyan kellene megoldanunk, kezelnünk.

Veszekedés, civakodás, feszültségek mindig is voltak és lesznek. Nem hiszem, hogy lenne olyan világ, amikor akár a derült égből, akár lassú gomolyfelhőkből hatalmas viharok, vagy kisebb záporok ne szakadnának a nyakunkba. A családokat milyen sokszor torzítja egy-egy feszültség, vita, mennyi válás, szét hullás van, barátok fordulnak egymás ellen, de a társadalmi rétegek is eshetnek egymás nyakának.

Mi mindannyian Isten képére és hasonlóságára születünk. Milyen jó lenne, hogyha Jézus Krisztusnak a konfliktusmegoldó képessége, ez a szép vonás feltűnne mindannyiunk arcán. Mindenekelőtt láttuk, hogy Jézus mindenkihez jóhiszeműen közeledik. Arra tanít bennünket is, hogy úgy köszöntsük egymást: BÉKESSÉG. Az Úr békéje legyen veletek! Azt hiszem, nagyon fontos, hogy bárkivel, akivel találkozunk a nap folyamán, ne az előítéletek, ne a sértett ösztönök dolgozzanak bennünk, hanem a jó szándék, a jóindulat.

Merjünk a másiknak tiszta szívvel a mi Urunk Jézus Krisztus nevében békességet kívánni, köszönni. Ezzel a belső békével közeledni hozzá. Én azt tapasztaltam, hogy nagyon sok probléma azáltal, hogy én békében, békességben közeledik valaki felé, magától megoldódik. A mai világban annyi pofont kapunk, olyan sokszor a „sündisznó-effektus” előjön belőlünk. A sündisznó nem azért növeszti tüskéit, hogy támadjon, hanem inkább védekezik vele. Ugyanígy mi is tele vagyunk ilyen tövisekkel, amik nem mást akarnak bántani, hanem egyszerűen a bántás ellen nőnek az életünkbe.

Ne ijesszük meg a másikat jelenlétünkkel, ne provokáljuk ki a másiktól a rosszat, a haragot, az ellenségeskedést. Ne én kreáljam a másik tövisseit, hanem békésen közeledjek feléje. Persze ennek ellenére, Jézus életében is voltak feszültségek. Nem ő provokálta ki

„Mindnyájan egyképen szóljatok és ne legyenek köztetek szakadások, de legyetek teljesen egyek ugyanazon értelemben és ugyanazon véleményben.” (1Kor 1,10) Ökumenikus harangláb az anyaországban, Nagytétényben

azokból a férfiakból a haragot, akik le akarták őt taszítani egy szikláról. Nem bántotta őket, és mégis azok ellenségesen közeledtek hozzá. Olyan szépen írja a Szentírás – átment köztük, és végezte a dolgát. Én azt hiszem, ezt is olyan jó lenne megtanulni, hogy – hát igen, lehet, hogy a hullámok körülöttem csapkodnak, és nyaldossák a hajó oldalát, de van úgy, hogy az embernek nem az a lényege, hogy a hullámzó tengert lecsillapítsa, hanem az az ember célja, hogy célba érjen, hogy megvalósítsa azt, amit Isten tőle elvárt. Közben vannak kisebb-nagyobb hullámok körülötte, és vannak emberek, akik hóbörögnek, vagy akár le akarják taszítani egy-egy szikláról, vagy meg akarják kövezni, hát Jézus nem állt le ezekkel az emberekkel vitázni, nem küldi őket a jó bűdös francba, egyszerűen tovább megy.

Ki vagyok én, hogy olyan nagynak érzem magam, hogy rólam ne lehessen rosszat mondani, engem ne lehessen megszólítani, engem ne lehessen kipellengérezni, vagy kifigurázni, vagy kikacagni. Én is egy marék porból szü-

HETEDIK KÜRTSZÓ

Isten fizesse meg!

Elmúlt a nyár s vele együtt az ősz is. A természet eme körforgása juttatja eszembe a következő megköszönési formát: Isten fizesse meg!

Említett nyaram egyik kedves emléke motoszkal fejemben minduntalan. Férfjémmel fürdőhelyen futottunk össze két egyszerű katolikus emberrel, egy gyergyói házaspárral. Érdekes és tartós kapcsolatok, barátságok alakulnak ilyen pihenő helyeken. Az ember, társas lény: beszédbe elegyedik másokkal, megosztja véleményét, barátságát, mi több kávéját, ebédjét a számára addig teljesen idegenekkel.

A székely házaspár először járt a fürdőhelyen, először utazott kistérségünkön át. Hirtelen született ötletből érkeztek meg a messzi vidékről, ezért a csomagokból sok minden hasznos tárgy kimaradt: főzőedények, evőeszközök, tűzhely, mert ugyebár az egyszerű, alacsonybérű család, átlag-háziassszony, még pihenőszabadságán sem mehetnek meg ezektől a dolgoktól.

Így történt, hogy először csak egy kávéra hívtuk meg szomszédainkat, aztán egy vacsorára, ebédre. Restellték is rendesen a helyzetet s nem győztek mentetetőzni. Becsületes természetűknél fogva persze, hogy fizetni akartak mindenért s ugyanilyen okok miatt mondtuk mi is: Isten ments, hogy elfogadjuk.

Aztán minden étel-ital elfogyasztása után ugyanaz a köszönet jött: Isten fizesse meg! Isten fizesse meg! Hát kell ennél nagyobb, jobb hála kifejezés, kívánság, megköszönés? Nem! Mert az bizonyosság, hogy Ő mindenért megfizet. Az Ő fizetése a legnagyobb, a legbiztosabb és akkor jön, amikor éppen szükség van rá.

Isten fizesse meg! És Ő fizet ezerszer, százszor, kamatostól. Sokszor már el is felejtettük, hogy miért. Tudom, hogy két másnak főzött kávéért, nem annyit kapok. Sőt a jó szóért, vigasztalásért, részvét könnyekért is Ő eléggé meg tud fizetni. És milyen jó ez a tudat, ez a bizonyosság! Aki ennél többet kíván, az itt a földön gyűjt anyagi javakat.

Pedig ez a mostani világ nem a türelemről szól – nem arról, hogy majd egyszer megkapom jó tetteimért, amit érdemlek, amit kiérdemlek. Most, most kell még a szomszédnak, a barátnak, a testvérem is megfizetni! Nagyon sokszor elhangzik az a sürgetés, hogy „itt az idő, az alkalom, hogy megfizess”. Mi, emberek, kamatostól kérünk vissza min-

BŐJTE CSABA

VERES PIROSKA

FOLYTATÁSA A 2. OLDALON

FOLYTATÁSA A 4. OLDALON

Örzők a strázsán: Török Sándor /6. - Tőkés István prédikációs kötete /7.

„Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelgettetek, és én megnyugosztalak titeket. Vegyétek fel magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok, és nyugalmat találtok a ti lelkeiteknek. Mert az én igám gyönyörűsége, és az én terhem könnyű.” Mt 11,28-30

Ezen igeversek előtt azt olvassuk Jézusról, hogy korholja az Őt Messiásként elutasító városok lakóit, és az Ő istenfűségét megkérdőjelező farizeusokat.

Jézus minél több jót és csodát cselekedett Korazin, Betsaida, Kapernaum városában, hogy az ott élők megtérjenek, Őt Messiásként kövessék, annál közömbösebbek, elutasítóbbak lettek az emberek. Ezekben a városokban és az egész vidéken tömbben, többségben éltek a zsidók, itt nem kellett többszörös idő- és energiáfordítással küzdeni a szórvány-lét és a kisebbségbe szorultság miatt a megmaradásért; összefogással, egymásrautaltságban a végsőkig kitartani. Jézus segíteni akart saját zsidó népén, ám nem volt kín segítsen. A vidék sokasága közömbös maradt Jézussal, a Krisztussal szemben, elutasították Őt, mint Isten Fiát, a várt Messiást.

Jézus jajt mondott a számitgató, okoskodó, képmutató hatalmon lévőeknek is, akik fölösleges és értelmetlen, nem Istentől elvárt, törvényekkel, szabályokkal terhelték le az emberek életét és lelkét. Jézus tehernek nevezte és nevezi azokat az emberi ön-

A LÉLEK CSENDJE

Bízd magad Jézusra

kényes rendelkezéseket, szokásokat, tiltásokat vagy előírásokat, melyeknek semmi köze sincs Isten igazi, eredeti akaratához, a Szeretet Parancsolatához, csak bizonyos körök érdekeit, a kiskapuk kinyitását szolgálják. Az ilyen emberi terhek alatt megfáradhat a lélek, beleroskadhat az ember. A farizeusi szabályok miatt megfáradt és megterhelt ember számára azonban van kiút, nem muszáj elsínylődni a farizeizmus miatt, a közömbösség miatt sem. Így megfáradtan, megterheltén is kell az ember Jézusnak. Maga Jézus mondja: Jöjjetek énhozzám, én megnyugosztalak titeket.

Az emberek világában, ahol már-már csak teljesítmény, érdeke vagy önkény alapján rangsorolnak és állnak szóba az emberrel, egyedül Jézus áll szóba az emberi fölösleges és értelmetlen törvények és szabályok miatt megfáradt emberekkel, a leterhelt életű, roskadozó lelkekkel. A Jézustól kapott nyugalom igazi nyugalom, nem olyan, mint az emberektől származó. Jézus maga nyugtat, s ez nem nyugtatgatás, s hatáskörében nem hasonlít a bekapkodott nyugtató tablettához sem.

Jézus nyugalmat ad úgy, hogy Ő maga lesz a teher, amit cipelhetünk, amit önként magunkra vállalhatunk, életünk szekerét célirányosan, a jó felé, előre húzni vele egy igában, vele egyszerre, együtt haladva és

húzva lehet, mert Ő, mint teher, könnyű, vele járni egy igában, gyönyörűsége.

A járom, az iga nem nehezíti a szekér haladását, nem tőri az igavonó nyakát, a haladás során a szekeret nem téríti el céljától. Krisztussal egy járomban, egy igában járni, vele együtt haladni, vele együtt járni célszerű, könnyű, gyönyörűsége.

Vele egyszerre, együtt húzni életünk szekerét azt jelenti, hogy Ő húzza velünk együtt az élet szekerét, Ő a reá eső részt cipeli, húzza, de te is kell húzod, cipeld a rád eső részt.

Krisztussal egy igában lenni, vele együtt húzni az élet szekerét, Őt önként magunkra vállalni, Őt cipelni, Őt, mint terhet, vállainkra venni nem nehéz, nem értelmetlen, nem célszerűtlen, nem elviselhetetlen és nem fölösleges. Az Ő igája, az Ő terhe nem nyomorít, nem nyugtalanít, nem fáraszt, nem terheli le a lelket.

Emberi terhek helyett vedd fel Őt, Vele együtt légy egy igában, így nem válsz sem közömbössé, sem képmutatóvá, sem megfáradóvá, sem lelkileg leterheltté. Bízd magad Jézusra, bízz teljesen őbenne, vele életed szekerét húzni könnyű, célszerű, gyönyörűsége. Nyugalmat ad így, Őbenne és Ővele találd meg.

BALÁZSNÉ KISS CSILLA

HOGYAN KEZELTE JÉZUS...

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

lettem, totyogok az életben, haladok Isten felé. Ha valaki nevetségesnek lát, vagy elítélendőnek valamelyik tetteimet, kijelentéseimet, merjem lenyelni azt. Tudjam lenyelni és tovább menni. Nagyon sok probléma, ha nem viszonzom, magától megszűnne.

Az emberek rosszkedvűek, dühösek, feszültek, és akarva-akaratlanul nekünk rontanak, és akkor, hogyha mi azt nem provokáljuk, nem irritáljuk a környezetünket, hanem nyugodtan továbbmegyünk, akkor annyiba marad.

A nagy vitákhoz mindig két partner kell. Ha a másik nekem áll, nekem ront, és én ráhagyom, és nyugodtan továbbmegyek, akkor nem lesz vita. Valahol olvastam az idős szerzetesek életében, hogy a fiatal szerzetes nem érti, a világban miért van annyi vita, veszekedés. Gyerekkorától ott nőtt fel a remete-telepen, és megkérdezi az idős szerzetest, hogy hát azt hogy csinálják, hogy ennyit vitatkoznak? Hát tudod mit? Nézd meg, itt van ez a kő. Én azt mondom, hogy az az enyém, te jössz, el akarod venni, és akkor vitatkozunk egyet felette. Nagyon kedves a történet, mert másnap tényleg jön a fiatal szerzetes, kijelenti: az a kő az övé, az

öreg megfélemedezett szegény a tegnapi bölcs tanácsairól, hogy hogy kell veszekedni, és odaadja, hogy hát akkor tessék, vigyed. Szegény fiatal szerzetes nem tudta megtanulni, hogy mi az az igazi veszekedés.

Milyen jó lenne, ha bennünk is meg lenne ez a közvetlenség: ne provokáljuk a veszekedést, a civódást. Most persze azt is tudom, hogy Jézus is tudta, hogy nem minden konfliktus ilyen egyszerűen megoldható, tehát ő maga is azt mondja, hogyha bementak egy városba, köszönjete mindenkinek békességgel, de ahol nem szeretettel fogadnak titeket, ellenségesen viszonyulnak hozzátok, akkor rázzátok le a cipőtököről a port is vádként ellenük, és menjetek tovább.

Az emberek igénylik – sokszor úgy érzem – a vitát, mintha szeretnének vitatkozni, veszekedni. És akkor oda vannak, s vissza, hogy hát kaptak valakit, akivel jól össze tudnak veszni. Én nem szeretek veszekedni, az fárasztó. Olyan a harag, a gyűlölet, a veszekedés, mint egy nagy-nagy bőrdönt cipelni. A kirándulás, az élet, az

Isten által szépnek teremtett világ szemlélése sokkal eredményesebb és szebb ilyen bőrdöntök nélkül, civakodás nélkül. Tudom, mennyire le tudja fárasztani az embert egy ilyen indulatos kitérés, veszekedés, aztán napokon keresztül belülről rájja magát. Miért lenne ez szükséges? Miért lenne jó?

A mi Urunk Jézus Krisztus példájára mi is, ha úgy adódik, álljunk tovább.

Ha valahol meg úgy érezzük, hogy útban vagyunk, vagy talán nem igénylik a mi segítségünket, vagy féltik a presztízsüket, vagy nem is tudom, hogy kicsodát tőlünk, akkor én alázatosan tovább tudok menni. Az ember alázattal, szeretettel, ott, ahol igénylik a segítséget, a munkáját – mint a jó pincér – a lehető legkisebb zaj és feltűnés nélkül elvégzi a munkáját, mosolyog és tovább megy.

Adná Isten, hogy Jézusnak ezt a szép vonását megtapasztaljuk, mert olyan jó, olyan édes és gyönyörűsége békességben élni. Olyan jó ellenséges érzetű emberektől is békében, szeretetben elválni.

(Ökumenikus imaheteinkből sokszor éppen maga a más felekezetekkel való ökumenikus közönség marad ki. E közös adósságunkból szeretnénk törleszteni, a gyülekezeteink által is ismert és szeretett Csaba testvér irásának közlésével. A szerk.)

Kegyeleti hely Várad-Rogériuszon

Kegyeleti emlékhelyet avattak a közelmúltban a várad-rogériuszi református templom harangtornyánál. A márványtáblák közel 1700 nevet tartalmaznak, azon várad-i polgárok neveit, akik az egykori várad-olaszi temetőben lettek eltemetve, majd a sírkert felszámolásakor kihantolva. 1839-ből való a legkorábbi, 1984-ből pedig a legkésőbbi, temetést jelző dátum. Az alkalomra *A valamikori Nagyvárad-Olaszi temetőben eltemetettek névsora* címen egy könyvecske is megjelent, mely a kegyeleti hely emléktábláin felsorolt neveket tartalmazza. Ebből közöljük a gyülekezet parókus lelkészének előszavát.

A nagyvárad-rogériuszi református templom

Fordulat – megtérés és visszatérés

A népek apostola, Pál kiváló ismerője volt Isten Törvényének és kora Bibliájának, az ószövetségi Szentírásnak. A Rómabeliekhez intézett levelében Jézus újszövetségi gyülekezete tagjait így szólítja meg az apostol: „Azokra a dolgokra törekedjünk tehát, amelyek a békességet és egymás építését szolgálják” (Rm 14,19). Örökkévalóságig hiteles továbbmondása ez a 34. zsolttárban olvasható Igének: „Hagyj fel a rosszal, és cselekedj jót, törekedj békességre, és kövesd azt” (Zsolt 34,15).

A zsolttáridézet az élet-fordulatnak, egyházi közhellyel élve megtérésnek olyan lépcsőfokait mutatja meg, amelyeken keresztül Isten közelébe juthatunk. Bekövetkezhet az a megtérés, – az Ó-szövetség nyelvén ‘visszatérés’ – az ember életében, aminek köszönhetően visszatalál Teremtő, Megváltó és Megszentelő Urához.

Az első lépcsőfok, mely visszatérít Istenhez így fogalmazódik meg a zsolttáros ajkán: „Hagyj fel a rosszal”. E nélkül nem lehet tenni semmit, e nélkül nincs semmilyen élet-fordulat. Egy városi temetőnek a pusztítása és pusztulni engedése rossz. És ez a rossz alig egy-két éve ért a végéhez. Mára már semmi rombolni való, eltüntetni való nem maradt. A valamikori Olaszi temető ‘meghalt’. A sírködöntőgető alig-emberektől a bulldózerre sokan elvégezték a maguk pusztító munkáját. A váradiak felháborodása, néhány lelkes ember tevőleges tiltakozása sem tudta feltartóztatni azt, ami mára bekövetkezett. A pusztítók és rombolók látszólag céljukhoz érkeztek: a temető felszámoltatott. Majd 30 éves rosszat hagyat most abba velük az Isten. A pusztításra szakosodott agyuk és szívek most nem büntetésüket nyerik el, ahogy azt emberi igazságérzetünk megkövetelné, hanem lehetőséghez jutnak: nem lévén mit pusztítani, most már felhagyhatnak a rosszal.

Márványra írt nevek

„Cselekedj jót” – tanítja az Írás. És a múlt felett való kesergésünkben újra és újra hajlamosak vagyunk elfeledni, hogy Istennek vannak jót cselekvő választottai. A

pusztítással szembeni jó és helyes cselekedet volt, hogy a Nagyvárad Rogériuszi Egyházközség 15 éve elkezdte összegyűjteni és lajstromba szedni az Olaszi temetőben nyugodottak neveit, születési és elhalálozási évszámait. Mintegy 1688 név és kétszer ennyi évszám gyűlt így össze. Másfél évtized alatt fordultak meg az Egyházközségben és tetek jót azok a magánszemélyek, akik a valamikori temetőben nyugvó hozzátartozóiknak szerettek volna itt, az egykori temető helyén emléket állítani. Jót tettek ezzel egykori szeretteik emlékének és jót tettek ezzel a könnyen felejtő közösségnek is. A legkorábbi temetésre utaló dátum a rendelkezésünkre álló névsor szerint 1839, a legkésőbbi 1984. Miért is kellene elfeledni a két dátum közötti 145 év egykori várad-i vagy váradivá lett polgárait? Jót tettek, akik minden évben egykor volt szeretteikre emlékezve eljöttek és a kegyelet virágai mellett egy-egy gyertyát is gyújtottak, nem engedve kihunyni az emlékezés lángját sem. És jót tettek azok, akik magánszemélyekként, városunk mai polgáraiként és ugyanakkor parlamenti képviselőiként vállalták fel az emléktábla-állítás gyakorlati megvalósítását. Nem utolsó sorban jót tett Nagyvárad Polgármesteri Hivatala és annak vezetői, akik gyógyítva 30 év lelki sebeit, éltek a polgároktól reájuk ruházott hatalommal és anyagiilag felkarolták az egyházközségi kezdeményezést, az Emlékhely kivitelezését.

„Törekedj a békességre és kövesd azt” – mert az Emlékhely elkészültével sokak békessége helyre áll. Legelőször azoké, akik élőként most már méltó helyen és módon emlékezhetnek szeretteikre, legyenek azok reformátusok, evangélikusok, unitáriusok, római- vagy görög katolikusok, görög keleti felekezethez tartozók vagy izraeliták. És bizonyos, hogy az itt nyugodottak, a holtak emlékezete is békességre lel. Mert a temető helyén létrehozott Csend parkja némasága helyett márványra írt nevek hirdetik beszédesen, hogy kik és miféle emberek éltek hajdan itt.

Ebben a békességben megtörténhet a fordulat, megtérés és visszatérés a Békesség Fejedelméhez, az Élet Urához.

KEREKES JÓZSEF ISTVÁN lelkipásztor

TÜZES BÁLINT

Téli imádság

Uram te látod kezem üres
nincs benne semmi mi a másé
de marokkal szorítom
ígéreted a reményt
míg
arcomba vágja minden
jöttment légáram
szelekbe takarózó
és szárnyain utazó
kőbor pelyheit

Képmutatás

B.M.-nek

ragyogó lelkeken
minden ruhád csak
képmutatás
alig várom, hogy
levetkőzd

Metamorfózis

mióta
átléptél fényen
másokén és enyémen
benne dobsanz im
borban - kenyérben

BARABÁS ZOLTÁN

Kis téli harangszó

Ismét a tegnapi alkony.
Megjött mint olcsó, piszkos szürke levelezőlap.
Nem tehetek róla, a város is feladta:
újra nyakunkon
a tél.

Tegnap óta
kijáradt álmok
rontanak a versnek, Uram,
és én, aki eddig csak kegyelmet
osztottam

a méreten aluli szavaknak,
a méreten aluli tavasznak,
de soron kívül is,

most mégiscsak felszállok
a hold horgára csalt város fölé,
útközben végrendelkezem,
s mire észrevennék
a legelső harangszóra hagyok
mindenemet.

NAPLÓRÉSZLETEK

Lorántffy Susanna secretariusa voltam

1616. Szent György havának 18. napján

Nagy napra ébredtünk ma reggel, nagy a sürgés-forgás, mindennek rendben kell lennie. Az úrnőnk azt mondta, hogy nem akar nagy fényűzést, de ezt mi nem fogadtuk el. Szépen feldíszítettük a palotát és a templomot, hiszen nem egy szokványos esküvő lesz ma itt. Délután megérkezett Rákóczi György. Épp most falatoznak – így ráérek írni. Utána átvonulunk a templomba, és onnan az ünnepeket elkocsikáznak a kollégiumba, ahol a diákság üdvözlő az új párt. Este lakoma, zene, tánc hajnalig. Ez eddig a történelem terve, de azt, hogy ebből mi teljesebbé, nem tudni, mert fekete fellegek láthatóak ott, ahol az ég találkozik a földdel.

Végre eljött az este. Nem esett, de közel álltunk hozzá. A lelkipásztor szép beszédet mondott, a diákok műsora is nagyon szép vala, igaz kicsit hosszúra sikerült, de az úrnő így szereti. Azt még meg kell említenem, hogy míg az esketés folyt, váratlanul bekocsikázott az udvarra Lorántffy Kata. Hogy miért jött, nem tudjuk, hisz az úrasasszonyunk (most már asszony) nem szíveli múltkori veszekedésük óta, amely azért tört ki, mert Kata asszony özvegyességében asszonyunk ellenére választott második férjét magának. Ezt ő is tudja, miért akar mindent elrontani? Hála légyen Istenünknek, az úrasasszony ez idáig nem találkozott vele, de mi lesz, ha majd meglátja?!

1630. Karácsony havának 3. napján

Nehéz évünk vala, Erdélyben kétszer választottak fejedelmet. A nagyságos fejedelem Erdélybe költözik jövő évben, s asszonyunkkal mi is megyünk véle. Hogy mi irkafirkával jár a sok levelezés, azt csak én tudom, mivel asszonyunk főleg a rokonoknak írja személyesen a leveleit, a többit én intézem. Hű, hogy leteremtett asszonyunk, amikor egy levélre véletlenül két „l”-fel írtam a nevét, mert már olyan fáradt voltam, hogy ragadt le a szemem. Bezzeg az övé még nem!

Szegény asszonyunk nem heverheti ki gyermeke halálát. Ez a nap minden évben sírással kezdődik, sírással végződik, hiába tel-

Lorántffy Zsuzsanna egészalakos bronz szobra a sárospataki Iskolakertben. Horváth Géza szobrászművész 1931-es alkotása

nek az esztendő, nem enyhítik fájdalmát. Sámuel, aki alig élt egy évet, már 12 éve eltemették, halála napját, Szent Iván hó 27-ét idén is bőjtölte asszonyunk. De régen is vala!

Idén Szepsi Laczkó Máté, asszonyunk udvari papja a sátoraljaújhelyi Oremus szőlőjének termését csak későn tudta leszüreteltetni, és úgy találta, hogy sokkal edesebb így, mint máskor lenni szokott. Bort készített belőle, és mivel a szőlőszemek aszottak voltak szüreteléskor, aszúbornak nevezte el. Mint húsvéti borral lepi meg úrnőnket jövőre. Kíváncsian várjuk, milyenre sikeredik. A végén még történelmi esemény lesz egy elkésett szüret!

1645. Karácsony havának 20. napján

Ma végre asszonyunk megkapta ura levelét. Mennyire izgatottan várta! Mennyit imádkozott, hogy a dolgok jóra forduljanak! Tavaly, a Svéd Királysággal szövetségben urunk megindította hadait III. Ferdinánd ellen. A váltakozó sikereket hozó év után, idén Munkácson szövetséget kötött

XIV. Lajos francia királlyal. (Micsoda nap volt az, amikor a Napkirály követe nálunk járt! Micsoda sürgés-forgás volt itt! A konyhán válogatott finomságok készültek, és bár asszonyunk az egyszerűség híve, most nagyon nagy pompát mutattunk.) Urunk Brünn mellett csatlakozott a svéd hadsereghez, a szultán azonban visszaparancsolta hadainkat a Magyar Királyság keleti részére, így a fejedelem inkább a békekötést választotta. Végezetül most, a levél tanúsága szerint e hó 16-án békét kötöttek Linzben. Urunk több vármegyét megkapott haláláig; kettőt pedig fiai örökölhetnek. A béke megerősíti a magyarországi protestánsok szabad vallásgyakorlatát, és megadja a parasztságának a szabad templomhasználat jogát.

1648. Mindszent havának 11. napján

Nagy szomorúságomban alig tudok írni, a papír is nedves könnyeimtől. A mai napon elköltözött a mi urunk, György fejedelem az élők sorából. De nemszeretelmely lett ez a Gyulafehérvár! György úrfi elfogadta ezen a napon az erdélyi fejedelmi címet, így ő itt marad, de mi asszonyommal és Zsigmond úrfival hazaköltözünk Patakra. Nem hiszem, hogy asszonyunk valaha is vigasztalódhatna.

1650. Kisasszony havának 23. napján

Ma el kell mennem Comenius mester elé, akit asszonyunk Patakra hívott tanítani. Az a hír járja róla, hogy egy nagyszakállú, vékonydongájú ember, de egészen biztosan felismerem majd a nagy tudásáról. A mester arra készül, hogy itt, Patakon írja meg két újabb művét, bárcsak én is kaphatnék egy-egy példányt a munkáiból!

Az ura halála óta a gazdasági teendők mellett asszonyom minden erejét a pataki kollégium, illetve a nagyváradi iskola támogatására fordítja. Utóbbi az országrész legjelentősebb iskolájává nőtt mostanra. Sokat olvas, különösen kedveli Balassi Bálint istenes énekeit, a Bibliát már többször elolvasta, és érdekes széljegyzetekkel is ellátta. Búszkeséggel tölt el, hogy ezeket nekem is megmutatta.

Isten segítse minden munkájában!

BURIÁN SÁNDOR
X. osztályos tanuló, Lorántffy Zsuzsanna
Református Gimnázium Nagyvárad

HETEDIK KÜRTSZÓ

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

dent, mint az uzsorások. Úgy segítünk másokon, hogy az belehal, belebetegszik, csődbe jut, és ezerszer megbánja a segítő jobbot.

Azok a bizonyos sok jó kapcsolataink, a kezes fizess, az elintézésék, az utánanézésék – mind erről szólnak. Megmondom a nevem – s kinyílnak a kapuk, a fizetőszközök. Egy orvosi beavatkozásért, egy műtétért annyit kell előre fizetni, hogy a család elveszti minden vagyonát. Hol van itt a hála-pénz, az a bizonyos utólagos

hálálkodás? A munkahelyért ugyancsak előre fizetik a jövő évnek megfelelő bérösszeget. A pozíciókról ne is beszéljünk. Ebben a világ- s ország-rendben nincs rendben semmi. Próbáljuk csak mondani az orvosnak, a jelenlegi modern elnevezésű humán erőforrásnak, tisztviselőnek vagy az egyszerű portásnak: Isten fizesse meg! Nem tudom, várnának-e rá?!

Sőt, nemrég hallottam, hogy az egyik közönségben a szociálisan gondozott beteg s öreg személyektől is kérnek fizetséget, azzal indokolván a parókusi elhatározást, hogy manapság nincs értékelve az ingyenes szolgáltatás. Adjon mindenért: azért, mert rányitották az ajtót s meg-

kérdezték, hogy van, a korszó vizért, a beadott orvosságért, a kedves, ráérős tekintetért.

Ma mindenért kell fizetni! Ingyen kaptunk mindent, ajándékba, amiért ellenértéket várunk. S én mégis reménykedem, sőt hiszem, hogy kevesebb lesz földi gondunk, ha ebben bízunk, ebben maradunk: Isten fizesse meg!

Körbeforognak az évszakok: a nyár átadja helyét az ősznek, az ősz a télnek. Így adjuk át tartozásunkat, elvárásunkat Istennek, így hagyjuk rá, fizessen meg mindenért belátása, igazsága szerint.

A rügyből levél fakad, majd virág bomlik s legkésőbb, de mindig biztosan gyümölcs terem.

VISSZATEKINTÉS HÁROMSZÁZ ÉV TÁVLATÁBÓL (3.)

Rákóczi családi portrék

II. Rákóczi György apja egyházpolitikáját folytatta. Támogatta a református egyházat, az iskolákat, de apjánál is erőteljesebben lépett fel a puritánok ellen. Ennek egyik oka az volt, hogy a puritánok is kiterjesztették tevékenységüket Erdélyben és Felső-Magyarországon, másfelől, hogy 1649-ben Cromwell lefejeztette I. Károly angol királyt. Ezzel az angol puritánok királygyilkosság hírébe kerültek, amit megerősített Basire Izsák (1607-1676) francia származású menekült anglikán lelkész, aki 1647-ben I. Károly királyhoz való hűsége miatt kényszerült a puritán hatóságok elől elhagyni Angliát. II. Rákóczi György hívására 1655-ben a gyulafehérvári kollégium professzora lett és a fejedelem legbizalmasabb tanácsadójaként tüzelte azt a puritánok ellen. Neki volt köszönhető, hogy Apáczai Cseri Jánost (1625-1659), aki 1653-tól gyulafehérvári professzor volt, a fejedelem elmozdította állásából és az alacsonyabb iskolatípusba tartozó kolozsvári gimnázium rektorságába helyezte. Basire 1655-ben nyilvános vitára kényszerítette Apáczait a fejedelem jelenlétében. Basire Apáczai presbiteriánus, puritánus nézeteit támadta, amit az védelmezett, de éppen ezzel bizonyította a fejedelem előtt Basire ellenfele nézeteinek káros, az egyházi törvényekbe ütköző voltát. Tanítványai egy része Kolozsvárra is követte Apáczait, aki ottani évei alatt is publikált Erdélyben. Méltatlan elbánás volt a korszak mondhatni legnagyobb magyar tudósával szemben, pusztán puritán nézetei miatt.

1650-1654 között Sárospatakon tanított Comenius, akit ugyan nem II. Rákóczi György hívott meg oda, de aki egy Drabik Miklós (1588-1671) nevű Magyarországra menekült cseh-morva lelkész misztikus látomásait közvetítette a fejedelemnek és ezzel hozzájárult annak 1657. évi sikertelen lengyelországi hadjáratának megkezdéséhez. Azt jövendölte ugyanis Drabik, hogy a Rákóczi fejedelmi családot Isten kiválasztotta, hogy lengyel királyi trónra kerüljön és a Habsburg dinasztiát legyőzze és a reformált vallás szabadságát kivívja. Cseh-Morvaország felszabadulását várta Comenius is Rákóczi György lengyel királyságától, ezért biztatta ő is a hadjáratra. 1657-ben *Lux in tenebris* címen Comenius egy munkát jelentetett meg Drabik jóslatainak népszerűsítésére, ami több kiadást is megért. Comenius tévedése végzetes következményekkel járt a fejedelemre és Erdélyre vonatkozóan. A Török Porta tilalma ellenére kezdett hadjáratl Rákóczi György, miután szövetségesi elhagyták, seregét elfogták a tatárok, majd büntető hadjáratot vezettek Erdély ellen, amiket a következő években a törökök is megismételtek. II. Rákóczi György a szultán parancsára trónját is elvesztette. Résztint

trónja visszaszerzése és Erdéllyel szemben elkövetett súlyos bűne jóvátétele végett felvette a harcot utódjával és az annak segítségére küldött török haddal. Évekig tartó váltakozó szerencsével vívott harcában végül is 1660. május 22-én a Kolozsvár közelében lévő Szászfenes mellett vívott csatában oroszlánként harcolt a túlerőben lévő törökök ellen, több törököt levágott, végül hű emberei három súlyos fejszével mentették ki a vesztes csatából, Váradra menekítették, ahol június 7-én hősi halált halt. Mindez nem segítette Erdélyen, amely elvesztette korábbi nemzetközi politikai súlyát. A Magyar Királyságban hamarosan figyelmen kívül hagyták a linzi békét becikkelyező 1647. évi protestáns vallásszabadságot biztosító törvényt és elkezdtek a protestánsok üldözését, hiszen azok nem számíthattak már Erdély segítségére.

Lorántffy Zsuzsanna és Rákóczi Zsigmond herceg

Lorántffy Zsuzsanna puritán meggyőződését nyíltan képviselte mind férje, mind György fia uralkodása idején. Férjével könnyebben boldogult, hiszen akkor a puritánok fellépése még nem volt olyan kiélezett, mint fia uralkodása idején különösen Basire aknamunkája kezdetétől. Tehette fia fejedelemsége idején is, hiszen jelentős birtokok álltak közvetlenül az ő rendelkezésére, amelyeket ő szuverén módon, saját tulajdonaként igazgatott és jövedelmével gazdálkodott. Birtokain a puritán lelkészeknek szabad működést biztosított. 1657-ben a saját birtokát képező Fogarason dunántúli mintára felállította a presbitériumot. Medgyesi Pál az özvegy fejedelemné udvari lelképásztor lett és szabadon kifejthette szóban és írásban tanait. A sárospataki kollégium élére férje hívta meg az 1640-es évek elején Comenist, aki akkor nem tudott Magyarországra jönni. Tolnai Dali Jánost a szatmárnémeti nemzeti zsinat elmozdította esperesi és lelkészi állásából. Menedéket Rákóczi Zsigmond herceg (1622-1652) udvarában talált 1649-ig, amikor Zsigmond herceg és anyja kinevezte rektornak a sárospataki kollégiumba, ahol 1656-ig maradt. Ő javasolta és szorgalmazta Lorántffy Zsuzsannának és az ifjú hercegnek Comenius ismételt meghívását, ami végül is sikerrel járt és 1650-1654 között az eredetileg Szeges családi nevű és végrendelvényben magát magyarnak valló és azt Szegesként aláíró Comenius a sárospataki kollégium rektor professzora volt, aki számos korszakalkotó művét ott alkotta és publikálta. Tehette annál inkább, mert 1651-ben működésbe lépett a sárospataki nyomda. Tolnai Dali és Comenius jól megfértek együtt Patakon,

II. Rákóczi György támogatta a református egyházat, de apjánál is erőteljesebben lépett fel a puritánok ellen

Tolnai Dali a francia hugenotta Petrus Ramus (1515-1572) logikáját, továbbá gyakorlati teológiát, azon belül homiletikát adott elő. E tárgyából publikált könyvet Sárospatakon 1658-ban. A sárospataki kollégium főiskolai diákjai Comenius odaérkezése előtt 25-30-an voltak évente, Comenius hatására ez a létszám 40%-kal megemelkedett. Tolnai Dalit 1656-ban a gálszécsi zsinat rehabilitálta, ekkor Tarcalra ment gyülekezeti lelkésznek, ahol haláláig szolgált.

Rákóczi Zsigmond hercegnek jelentős szerepe volt a család magyarországi és külföldi kapcsolatainak ápolásában. Egy Habsburg-ellenes felkelés vezetőjeként tekintettek rá. Nagy külpolitikai nyereség volt, hogy 1651-ben Pfalzi Henrietta református német hercegnőt vette feleségül. Az ifjú asszony azonban hamarosan elhunyt és a következő évben férje is követte.

Lorántffy Zsuzsanna kisebbik fia halála után is folytatta egyházközségeket, lelkészeket, iskolákat, főleg a sárospataki kollégiumot segítő munkáját. Fogarason 1657-ben felsőbb iskolát alapított a románok részére, ugyanott nyomdát alapított még abban az évben. Fáradhatatlanul és komoly anyagi terhet vállalva segítette a könyvkiadást. Különösen a református hitvédő vitairatok kiadását látta szívesen. Maga is írt két könyvet, amelyek közül ismereteink szerint csak az egyik jelent meg *Moses és a Propheták* címen (Gyulafehérvár, 1641) név nélkül, ebben is vallása igazát bizonygatta bibliai idézetek segítségével. Római katolikus részről aztán durva irodalmi támadás érte. 1660. április 18-án úgy hunyt el Sárospatakon, hogy nem kellett megérnie június 7-ét, György fia hősi halálát.

ŐRZŐK A STRÁZSÁN

Az „együtt” tudat megerősít

Török Sándor „templom-függő” embereket szeretne, mert az sok más káros függőségtől megszabadít. A Nagyvárad-Olaszi Református Egyházközség presbitere, a Bihari Egyházmegye Presbiteri Szövetségének elnöke azt is fontosnak tartja, hogy a magyar református ember Isten után vagy Vele egyszerre, nemzetében is tudjon gondolkodni.

– Egy emberi életet nehéz néhány mondatba szűkíteni, de próbáljuk meg. Honnan indult?

– Nagyváradon születtem, de Poklostelken nevelkedtem, és az a hely meghatározta, úgy érzem, az egész életemet. Szüleim mezőgazdasággal foglalkoztak, jómagam is gyerekként, majd kamaszként becsülettel kivettem a részem az állatokkal, a földdel való tevékenységből. Hiszem, hogy ez is nagyon fontos volt az életemben, na meg az a fajta környezet, amelyet az ember csak falun tapasztalhat meg. A hatvanas évek nagy tragédiái közepette, amikor jött a kollektivizálás, teljesen megváltozott a paraszt ember élete. Ez rányomta a bélyegét, még a családon belül is a mindennapok hangulatára. Nem is beszélve a falu, akkor még szintiszta magyar közösségről. Édesapám dolgoz, pontos, nagy erejű parasztember volt. Ki nem állta a kommunizációt, így otthon erről az emberfajtáról jót soha nem is hallottam. Gyakran volt elkeseredett, sőt, indulatos a kialakult körülmények miatt.

Nagyon jó viszonyban voltunk az akkori poklostelki lelkésszel, Lippai Józseffel, így én már gyermekkoromtól kezdve felnéztem a „pap bácsira”. Apám presbiter volt, minden vasárnap templomba mentünk, pedig akkoriban ezt nem nézték jó szemmel. Szerettem templomba járni.

– Majd jöttek az egyetemi évek.

– A középiskolát Váradon végeztem, és Kolozsváron szereztem mérnöki diplomát. Erdély fővárosában kimondottan jól éreztem magam. Jó magyar közösség alakult ki, színjátszó körbe jártam, táncmuzikálás voltam, és vasárnaponként a Farkas utcai templomban vagy a Teológián hallgattam, több diáktársammal együtt Isten Igéjét. Egész Erdély területéről tanultak ott diákok, nagyon jó barátságok szövődtek, amelyek közül sok a mai napig tart. A teológusok nagy színházjáró, kultúrát kedvelő emberek voltak, és előadások után nagyon kellemes beszélgetős esteket töltöttünk egy-egy pohár sör vagy üdítő mellett. Szinte mindnyájan szegények voltunk, de ez nem volt szegény. A lelkünk szárnyalt, világmegváltó gondolatok születtek meg bennünk. Aggódtunk Erdélyország sorsáért, a magyar és székely-magyar nemzetért.

Török Sándor: az ima felszabadít és kiegyensúlyozottá tesz

Az egyetem befejeztével Sepsiszentgyörgyre helyeztek, mint fiatal mérnököt. Tíz évet töltöttem ebben a kedves székely városban, ahol családot is alapítottam, majd 1988-ban otthonról hazaköltöztem Váradra. A '89-es változások sötét előzményei már itt találtak. Emlékszünk még arra, amikor a tévét lehalkítva vártuk a Panoráma című műsort, ahol egy bátor kispap kimondta helyettünk is azt, amit mi nem mertünk. Azt gondolom, hogy Isten nélkül nem is tudtuk volna átvészelni azt a szörnyű, sötét korszakot. De akkor, az adventben, a Megváltóra várva jött a megváltás. Megbukott a diktatúra. Tőkés László egyből világhírű lett, mint a forradalom szikrája, aki ráadásul református lelkész. Nagy volt az öröm. Később az élet úgy hozta, hogy munkatársam is lehettem, amit maig nagy megtiszteltetésnek tartok.

– A Várad-Olaszi gyülekezetben korábban főgondnokként, jelenleg pedig presbiterként szolgál. Jól érzi, hogy erős kötelékek fűzik a Körös-parti eklézsiához?

– Igen. Nagyon szeretem ezt a gyülekezetet, de szeretem magát az intézményt, a templom hangulatát. Itt, ebben a templomban fogalmazódott meg bennem az a gondolat, hogy – mint szokták mondani a zenészek – van „öröm-muzsikálás”, amikor a zenészek csak a maguk szórakoztatására vagy kikapcsolódás gyanánt összejönnek zenélni, úgy van „öröm-énekés” a gyülekezettel és „öröm-imádkozás”! Ez olyan csodálatos. Olyankor megszűnik a gravitáció a templomban, és érezhető közelségbe kerülünk Istennel. Egészen biztos vagyok benne, hogy ezt mindenki átélheti. Az Istennel való beszélgetéshez legfőbb eszközünk az ima. Az ima felszabadít és kiegyensúlyozottá tesz. Oda kell eljutni, hogy hiányozzék a templom árasztotta nyugalom akkor, amikor nem tudunk részt venni egy-egy istentiszteleten. Én azt szeretném, hogy mindenki legyen „templom-függő”, mert az sok más káros függőségtől megszabadít.

– Több, mint egy éve tölti be a Bihari Egyházmegye Presbiteri Szövetségének elnöki tisztét. Mi az, amivel elégedett, mi az, amivel nem, illetve milyen tervekkel néz az új esztendő elé?

A Presbiteri Szövetség elnökeként azt mondhatom, hogy elégedetlen vagyok magammal. Sajnos nem mindig tudom őszinte szívvel kijelenteni, hogy az jól működik. A szövetség elsődleges feladata az, hogy jobban együtt tudjon működni a lelkész a presbiterekkel a gyülekezet építésében. Sajnos ezt sok presbiter nem látja át, de még a lelkészek között is van olyan, aki nem tartja igazán fontosnak a szervezet zökkenőmentes működését. Ezért aztán a kommunikáció hiányában az együttműködés nagy némi kívánnivalót maga után. Azt viszont elmondhatom, hogy ft. Csűrű István püspök úr mindenben támogat bennünket, és ezt neki ezúton is köszönöm, ám a szövetség gördülékeny, jól szervezett működéséhez mások pozitívabb hozzáállása is szükséges lenne. Voltak ugyan a Hegyközben különböző tartalmas konferenciáink, neves meghívottakkal, jó részvétel mellett. Ám hiányolom az ehhez hasonlókat az Élesdhez tartozó szórányvidéken vagy Szalontán és környékén. Szeretném, ha 2012-ben ezeken a helyeken többet tudnánk tenni magyar református egyházunkért.

– Kell-e politika az egyházba?

– Én elfogadom azt az álláspontot, hogy az egyház legyen politikamentes, habár ez is nehezen megvalósítható egy teljesen átpolitizált társadalomban, hiszen a gyülekezet tagjai mindenképpen a politikum ráhatása alatt élnek, és így arról véleményük is van. Viszont a politizálásnál is fontosabbnak tartom, hogy a magyar református ember Isten után vagy Vele egyszerre, nemzetében is tudjon gondolkodni. Az „együtt” tudat megerősít bennünket, még az Isten felé fordulásban is. Mi, presbiterek pedig méginkább felvállalhatjuk ezt a nemzetben való gondolkodást, mert nekünk, világiaknak szolidaritást kell vállalni nemzetársainkkal, a keresztyén hitűekkel, akár azt is mondhatom, hogy felekezettől függetlenül.

– Ön szerint a 21. század kihívásaival szembeálló egyház szolgálatában, milyen speciális szerep jut, juthat vagy juthana a presbitereknek?

– Szerintem a 21. század semmiben nem fog különbözni emberi magatartásban az előzőektől. Shakespeare drámái azért időtállóak még ma is, mert alapvető emberi tulajdonságokat tudott pontosan megrajzolni. Dosztojevskij azt mondja, hogy „Isten nélkül minden megengedett”. A 21. században is erre kell figyelni, hogy keresztyén nemzetünket, gyülekezeteinket azon a keskeny, igaz ösvényen tudjuk terelni, amelyet számunkra Jézus kijelöl. Legyen erőnk és bátorságunk kérni a Szeretet Istent, hogy mutassa meg nekünk ezt az utat, egyháziaknak és világiaknak. Gyarapodjunk számban és lélekleben, erősödjünk hitben és szeretetben!

OLVASÓLÁMPA

Tőkés István prédikációs kötete

Emlékszem, elsőéves teológus korunkban egyre hangosabban tevődött fel közöttünk a kérdés, hogy miért van szükség a bibliai nyelvek tanulmányozására, és milyen haszna van ennek az igehirdetésben. Az első adandó alkalommal Tőkés István összevont szemöldökkel jött be az órára, keserűen kifakadt, s a kurzusát félretéve, a bibliai nyelvek ismeretének szükségességéről és az exegézis fontosságáról tartotta előadását, amely sokunk számára nemcsak felejthetetlen élmény volt, de meghatározta elkövetkezendő szolgálatainkat is. Egyházi szolgálata idején Tőkés István volt püspöki titkár, egyetemi hallgatók lelkipásztora, generális direktor, egyházkerületi tanácsos és püspökhelyettes is. Én azonban az oktatói munkássága révén ismertem meg őt, aki életének egy szakaszát az ifjú teológiai hallgatók tanítására és nevelésére szánta, ezért számomra mindig „Professzor úr” volt, és mindvégig az is marad. Sokan mondhatjuk el ma hálás szívvel és büszkeséggel: „Tőkés István diákja voltam!” Számunkra, akik nem csak hallgatói voltunk az előadásainak, de meg is tartottuk tanácsait, ez a mondat magában hordozza azt az elkötelező felismerést, hogy Isten arra hívott el bennünket és azzal bizott meg minket, hogy alkalmas és alkalmatlan időkben, kicsiknek és nagyoknak, gyermekeknek és felnőtteknek, fiataloknak és időseknek, hívőknek és kételkedőknek, hatalmasoknak és hatalom alá vetetteknek az ő Igéjét hirdessük egy életen át.

Tőkés István nem csak a katedránál tanított, nem csak tanulmányokat és kommentárokat írt, nem csak a hitvallásaink fontosságát hangoztatta, de az elmondott és leírt igehirdetésein keresztül azt is megmutatta, hogyan kell az Igét az alkalomhoz méltóan kiválasztani, azt bölcsen hasogatni, annak értelmével tusakodni, az üzenetét felmutatni. A szó szoros értelmében vett pedagógus volt, aki „Krisztushoz vezérlő MESTER” lett (Gal 3,24) azok számára, akik az ő igehirdetésein keresztül kerültek Krisztus közelségébe, vagy erősödtek meg az Ige hirdetésének szolgálatában.

A jelen kötet, melyet a 95. életévét betöltött professzor az idős János apostol alázatával ad át Isten népének olvasásra, mint az IGE teológusa és elkötelezett hirdetője, ismételtlen emlékeztet, figyelmeztet, oktat és nevel. Emlékeztet arra, hogy az IGE hirdetésére kapott megbízás egy életre szól, s ezt addig kell és lehet végezni, amíg Isten erő és egészséget ad hozzá. A nyugdíjba vonulás időpontját nem a hatalmasságok határozzák meg, hanem az elhívó és elküldő Isten. Figyelmeztet a szolgálk kicsinységére, valamint az IGE nagyságára és csodálatos mélységére, amiért csak levett saru-

Tőkés István az Ige teológusa és elkötelezett hirdetője

val lehet hirdetni és hallgatni azt. Oktat és nevel, amikor példát ad arra, hogyan lehet a folyamatosan változó életkörülmények között az IGE-ben az „itt és most” aktualitását megtalálni és a „mának” szóló üzenetet átadni...

Tanítványi hálával ajánlom professzor úr legújabb könyvét Isten kiválasztott és elhívott népének és az IGE szolgálóinak, olvasásra és tanulmányozásra!

DR. PAP GÉZA püspök

(Tőkés István: IGE-hirdetés. Az egyházi és kalendáriumi év figyelembevételével írt prédikációk. Az Erdélyi és a Királyhágómelléki Református Egyházkerület kiadása, 2011)

Krisztusról tett tanúbizonyság

„Mily egyértelmű és jelképes a kötet címe: IGE-hirdetés. Ennek a prédikációs kötetnek a tanításai úgy születtek, hogy a prédikátor először mindig Istennel beszélgett. Aki a titkok-titkát elhívottan kutatja, aki a megfeszített Krisztusról tesz tanúbizonyságot, az őszintén elmondhatja az érdeklődőknek, hogy a prédikáció írásának a folyamata hányszor jelentett tusakodást, mennyiszor párosult imádkozással, vagy jelentett alászállást és résztvevést a Krisztus szenvedéseiben. A prédikátornak az isteni igazságot kell felmutatnia és az nem könnyű feladat.”

DR. HERMÁN M. JÁNOS

(Részlet a kötet, november 20-án a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet dísztermében tartott bemutatásán elhangzott méltató beszédből.)

AJÁNLO

Nem az ének édessége fontos...

A Nagyvárad Rogériuszi Református Egyházközségben az advent 3. vasárnapja alkalmából tartott ünnepi istentiszteletet követően került bemutatásra a gyülekezet énekkarának második CD lemeze. A gyülekezet lelkipásztora méltatta az énekkar munkáját és az énekkar karnagyának, Kozma Gyulának a tevékenységét. Szorgalmas és odaadó munkájuk eredményeként jelenhetett meg immár második alkalommal a mintegy 67 percnyi énekanyagot tartalmazó hanghordozó. Lelekipásztora a II. Helvét Hitvallás egyházi éneklésről szóló fejezete alapján négy ismertetőjegyet, karakterisztikáját adta az egyházi éneklésnek.

Az egyházi éneklés mindig értelemmel kell történjen. Értelem nélkül nem csak az imádság nem ér sokat, de értelem nélkül énekelni sem érdemes.

Az egyházi éneklés alázattal kell történjen. Hiszen a mi Istenünk az értelemmel éneklést nem az énekszó édességeért fogadja el, mint ahogyan Isten számára nem jelent visszatartó erőt az elfogadás tekintetében imádságban elmondott szavaink érdessége sem.

Az éneklés keresztyén szabadsággal történik, ami azt jelenti hogy, nem számít érdemnek, ha egy gyülekezetben működik énekkar, mint ahogyan nem jelent érdemteleniséget egy gyülekezetre nézve ha nem tud, vagy nem képes énekkart működtetni.

A Nagyvárad Rogériuszi Református Énekkar egyházi szokásainkkal összhangban, értelemmel, alázattal és keresztyéni szabadsággal hirdeti az album címével is szándékát: SOLI DEO GLORIA! – Egyedül Istené a dicsőség!

Itt mondunk köszönetet a gyülekezetnek, presbitériumnak és a CD megjelentetését anyagilag is támogató három gondnoknak.

KEREKES JÓZSEF lelkipásztor

A kegyelem harmatja

Megjelent Cseri Kálmán református lelkész legújabb kötete, A kegyelem harmatja. A szerző az év minden napjára lelki elemőzsiával szolgál.

A nyugalmazott lelkipásztor könyvének célja, hogy rövid igemagyarázataival az olvasó tekintetét Istenre, s gondolatait az örökkévalóságra irányítsa. Olyan perspektívát kínál, ahonnan nemcsak a bennünket körülvevő világ jelenségeit, hanem életünk valamennyi kérdését, kapcsolataink megannyi aspektusát újra értelmezhetjük, némelyekre pedig választ is remélhetünk.

(Cseri Kálmán: A kegyelem harmatja, Harmat Kiadó, Bp, 2011)

☛ **HONLAPOT INDÍTOTT A SZILÁGY-CSEHI GYŰLEKEZET.** Úgy tűnik sikerült ezt a komoly lépést meglépniük, amikor a templom zárt falai közül kilépünk a virtuális világ piacterére: <http://csehref.org/>. Kis lépés ez egy egyszerű felhasználó számára, de nagy lépés egy gyülekezet számára.

Ez a piac is – mint minden más – tele van szélhámosokkal, zsebtolvajokkal, bővliárusokkal. Ezen a helyen szeretnénk komoly dolgokat, maradandó értékeket kínálni. Úgy szeretnénk megjelenni itt, mint akik valós és örök értéket képviselnek. Úgy, mint akik nem félnek elutasítani azt, ami egyértelműen rossz és odafordulnak a felé, ami valós haszonnal kecsegtet.

A honlap célja, hogy kiszolgáljon egy közösséget, és fel is mutasson egy közösséget. Reméljük, hogy ebben partnerre találunk BENNETEK, BARÁTAINK!

TÓTH LÁSZLÓ lelkipásztor

☛ **HARANGSZÓ – A KIRÁLYHÁGÓ-MELLÉKI REFORMÁTUSOK LAPJA.** Lapunk kéthétről kéthétre nyújt lelki táplálékot, keresi a református keresztény választ a mai ember kérdéseire. Körképet ad gyülekezeteink és külföldi református testvéreink életéből, egybekapcsolja olvasóit határon innen és túl. A folyton változó mában igyekszik rámutatni arra, aki tegnap, ma és mindörökké ugyanaz: Jézus Krisztusra, aki az út, az igazság és az élet.

Fizessen elő 2012-ben is, változatlan áron, példányonként 1,50 lejért a Harangszóra; legyen ön is tagja a királyhágómelléki református olvasók nagy családjának!

☛ **A ZILAHAI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM A REFORMÁTUS BÁL KEDVEZMÉNYEZETTJE.** Újból megrendezik a Református Jótékonyági Bált Debrecenben. A szervező Tiszántúli Református Egyházkerület a Zilahi Református Wesselényi Kollégium javára ajánlja fel a bál bevételét.

Az iskola az egyetlen olyan református kollégium Erdélyben, amelyik még nem kapta vissza épületét. Az intézményben több mint ötszáz gyermek részesül református magyar oktatásban óvodától érettségig. A diákok nyolcvanöt százaléka vidékről utazik az iskolába. A következő tanévben újabb

három osztály fogadására kell felkészülniük, ezért döntött úgy a Tiszántúli Egyházkerület elnöksége, hogy a zilahi oktatási-nevelési intézményt támogatja.

Tavaly csaknem négyszázan vettek részt a református bálon és kétfélmillió forint adománnyal támogatták a délvidéki Napsugár Református Óvodát. Korábban a rozsnyói, a nagyberegi, nagydobronyi, a péterfalvi és técsői Református Líceum, valamint az erdélyi nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium részesült az adományokból. A befolyt összegből minden évben határon túli intézményeket támogatnak. Az V. református bált február 17-én tartják.

☛ **TÖBB MINT KÉTFÉLMILLIÁRD KERESZTÉNY ÉL A VILÁGON.** Az amerikai Pew Forum felmérése szerint a keresztények a világ népességének egyharmadát teszik ki, és ezzel messze a legnagyobb vallási csoportot képviselik (a muzulmánok előtt, akik a „világranglista” második helyét foglalják el). A 2,2 milliárd keresztény fele katolikus, 37 százalékuk protestáns, és 12 százalékuk ortodox. A keresztények száma az utóbbi 100 évben több mint háromszorosára nőtt, ahogy a föld népessége is, mely az 1910-ben mért 1,8 milliárdról 2010-re 6,9 milliárdra ugrott. A XX. század elején még Európában élt messze a legtöbb keresztény (66 százalék), mára azonban az öreg kontinens Afrika Szahara alatti területeivel van egyensúlyban. Jelenleg mindkét kontinens a világ keresztényeinek egynegyedét tömöríti, míg Amerikában a 37 százalékuk él. A legjelentősebb növekedés Afrikában figyelhető meg, ahol a keresztények száma több mint hatvanszorosára nőtt: az 1910-ben mért 8 millió fő helyett 2010-re 516 millióan lettek. Ennél szerényebb, mégis jelentős – tízszeres – növekedés zajlott Ázsiában és a Csendes-óceáni területeken, ahol jelenleg 285 millió keresztény él. (Magyar Kurír)

☛ **ÖTPERCENKÉNT HAL MEG EGY KERESZTÉNY A HITE MIATT.** 2000 és 2010 között évente 160 ezer keresztény halt meg a hite miatt, 2011-nek már 105 ezer mártírja van. Krisztustól 2000-ig 70 millió keresztény vértanút számlálunk. Csak a XX. században 45 millió keresztény vértanú volt, ezért nevezte II. János Pál a vértanúk évszázadának – hívja fel a figyelmet Massimo Introvigne, aki az EBESZ képviselője a diszkrimináció elleni harcban.

Kína hatalmas gazdasági fejlődésén meggy keresztül, de továbbra sem tartja tiszteletben az emberi jogokat, és folytatja a válásüldözést. Számos pap került rendőrkékre, mert nem akartak csatlakozni a hazafias egyházhoz. A 2007-es olimpia előtt 37 földalatti püspököt helyeztek házi őrizetbe. A kínai kommunista párt nagy bukásának értékeli viszont, hogy több évtizednyi üldözés ellenére a kínai egyház sokkal inkább egységben van az anyaegyházzal, mint a 80-as években volt.

Az iszlám országokban 10 üldözött közül 7 keresztény. 1945 óta tízmillió keresztény volt kénytelen elhagyni szülőföldjét, egymillió zsidóval együtt. Az egyiptomi származású politikus megjegyezte, hogy az iszlám esetében az üldözésnek vallási okai vannak, mert a keresztény és a zsidó vallást eretnek elhajlásnak tartják. Figyelmeztetett rá: vagy képesek leszünk bizonyosságot szerezni arról, kik is vagyunk, vagy megszűnünk civilizációként létezni, mert tetszik vagy sem, civilizációnk a kereszténységen alapul. (Magyar Kurír)

☛ **FELFEDEZTÉK GÓLIÁT SZÜLŐHELYÉT?** Filiszteus templom romjait fedezték fel izraeli régészek Gat városában, amely a Biblia szerint Góliát szülőhelye volt. Aren Maeir, a Bar Ilán Egyetem professzora 13 éve irányítja Izrael legnagyobb településdombja, a tel-cafiti lelőhely feltárását, amely Askelón és Jeruzsálem között félúton, a Kiriát Gat közelében található. A templom és a helyszínen előkerült számos rituális rendeltetésű tárgy a Kr.e. X. századból való. „Ami a legérdekesebb, az a templom szerkezete, amelynek mennyezetét két központi oszlop támasztja. Ez emlékeztet Sámson jól ismert történetére, aki halála előtt ledöntötte Dágon isten templomának oszlopát, és az épület maga alá temette őt az ott mulatozó filiszteus főemberekkel együtt” – magyarázta Aren Maeir. A lelet azt jelentheti, hogy a Sámson történetében szereplő templomszerkezet tipikus volt a korabeli filiszteus városokban. (MTI)